

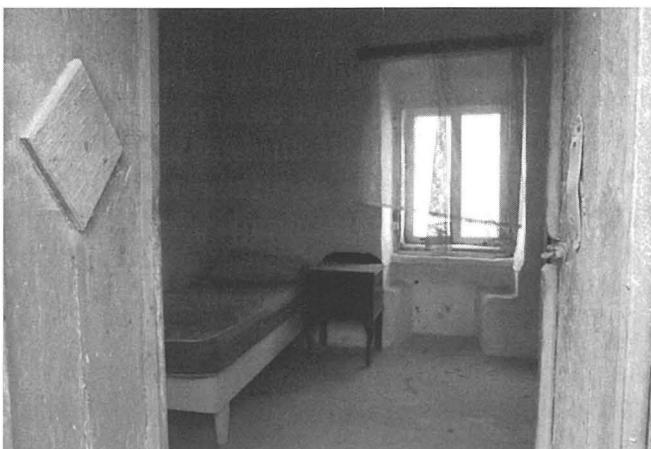
Rwol il-Majjistri bejn l-1900 u l-1990

Is-Sinj. Fiona Vella

INTRODUZZJONI

“Bħala ners li naħdem fid-Dipartiment tal-Emerġenza, waqt li darba minnhom kont xogħol f’ambulanza, sibt ruhi qed nassisti mara biex twellet lit-tarbija tagħha,” bdiet tispjega Janice Caruana. “Din l-esperjenza nisslet f’moħħi diversi mistoqsijiet dwar x’kien isir fil-passat waqt mumenti bħal dawn, fejn il-majjistri kellhom jiprovizzaw skont is-sitwazzjoni u l-ambjent li jsibu ruħhom fi, billi jagħmlu użu mill-għerf u l-kapaċità li kellhom, aktar milli billi jserrħu fuq l-ghoddha tagħhom.”

Dawn il-ħsibijiet ħeġġewha biex tibda tagħmel ricerka għall-interess tagħha personali. Madanakollu, hi tant daħlet fil-profound ta’ dan it-tifx, li spicċat biex sabet ruħha għal għonq it-triq ta’ vjaġġ interessanti ta’ skoperta li ġadha

lura lejn il-perjodu li jkopri s-snин bejn l-1900 u l-1990.

METODOLOGIJA

“Id-dokumentazzjoni u l-informazzjoni rigward il-majjistri u t-twelid fid-djar f’dik l-epoka huma skarsi ħafna. Infatti, ma ssib l-ebda dettalji ta’ x’kien isir fil-kamra tal-ħlas waqt it-twelid ta’ tarbija f’dawk is-snin,” spjegat Janice.

“Kien għalhekk li ddecidejt li nibda nesplora l-perċezzjonijiet tal-ommijiet u tal-majjistri dwar il-ħlas li kien isir fid-djar bejn dan il-perjodu. L-ġhan principali tiegħi kien li nsir naf aħjar x’kien ir-rwol tal-majjistra matul it-tqala,

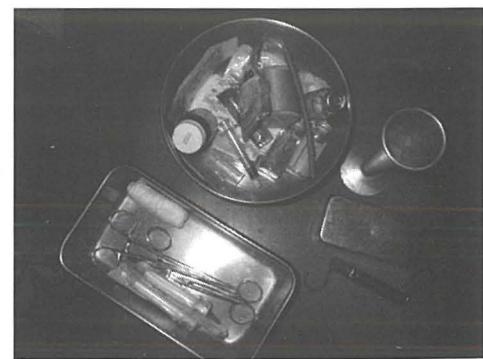
waqt il-ħlas, u kif ukoll wara t-twelid. Dan xtaqt nagħmlu billi nfitteż l-istejjer u l-memorji personali tan-nies li għaddew minn dawn l-esperjenzi waqt dan iż-żmien partikolari.”

B’kollo, Janice intervistat 24 omm (23 minn Malta u waħda minn Għawdex) li bejniethom welldu 95 tarbija fid-djar tagħhom. Kolha kienu miżżewga għax dari kien tabu li mara jkollha tarbija jekk ma tkunx ħadet l-istat tagħha. Fost dan it-twelid kien hemm: par tewmin, żewġ ħlasijiet mingħajr assistenza, tliet korimenti, tliet itrabi li twieldu mejtin, u każ fejn mietet l-omm. L-età medja tan-nisa intervistati kienet ta’ 78, fejn l-iżgħar kellha 60 sena u l-akbar 99 sena.

Għal dan l-istħarriġ, hi tkellmet ukoll ma’ erba’ nisa li fi żmienhom kien jaħdmu bħala majjistri, filwaqt li ltaqgħet ukoll ma’ xi qraba ta’ tliet majjistri oħra li llum m’ghadhomx magħna.

STHARRIĞ

“Qabel l-1959, il-kwalifikasi meħtieġa biex issir majjistra kienu li mara tkun taf tikteb u taqra bl-Ingliz u l-Malti, ikollha għarfien bażiku fis-somom, sentejn apprendistatis-Central Hospital, tkun assistiet mhux inqas minn 40 twelid, tilhaq il-kriterji kollha tal-medical board tal-gvern ta’ dak iż-żiem, tgħaddi m’i l-ebda dettalji ta’ jkollha d’i p’loma ta’ ners u

ta’ ners u majjistra, tħallas il-miżati, u tkun ta’ karattru u morali tajba,”

Ikompli...

skopriet Janice.

"Kull īlas għandu tliet stadji u l-majjistra kienet mistennija tassisti m a t u l h o m .

L-ewwel stadju ġeneralment ikopri diversi sīgħat fejn l-utru jirqaq, jitwal, jitwessa', u jinfetaħ. Il-mara tibda thoss ugiegħi taħt id-dahar u fiż-żaqq."

"Meta jibda dan l-uġiġħi, xi membru tal-familja li ma kienx ser ikun qed jassisti l-omm waqt it-tweliđ, kien imur isejjah lill-majjistra. Hafna mill-majjistri kienu jiddentifikaw ruħhom billi jwaħħlu plakka biswit il-bieb ta' barra ta' darhom li fuqha kien ikollha miktub l-isem u s-servizzi li joffru. Għal filgħaxja, kien hemm min ikollu wkoll lampa b'salib fuqha wara l-bieb

biex in-nies isibu l-post malajr."

"Jekk ma tkun qed taqdi lil ħaddieħor, malli xi ħadd kien isejjħilha, il-majjistra kienet toħroġ taqdih. Kif tasal, hija kienet tiċċekkja fiex wasletl-omm, fosthom:

kemm infethet, l-ilma, kemm qed ikun frekwenti l-uġiġħi, il-pożizzjoni u l-qalb tat-tarbija, u l-istorja tal-omm waqt it-tqala tagħha. Waqt din l-eżaminazzjoni, hija kienet tevalwa wkoll jekk hux ser ikun hemm il-bżonn ta' xi mediċini jew l-ġħajnuna tat-tabib."

"Imbagħad, skont f'liema stat tkun sabet lill-omm u jekk tkun il-prassi tagħha, il-majjistra kienet tneħħi xi pil tal-mara jew tagħtiha xi porga jew levattiv. Jekk l-omm tkun għadha fil-bidu wisq tal-ħlas, il-majjistra ġieli kienet titlaq tassisti lil ħaddieħor u mbagħad tirritorna."

"Meta l-majjistra ma tkun qed mill-istess raħal jew belt, kien hemm sistema twila kif din tintlaħha. Infatti, hekk kif kien jibda l-uġiġħi, xi membru tal-familja kien jiġi lejn l-ġħassa tal-post sabiex jitlob lill-pulizija jċemplu lill-ġħassha tal-inħawi

fejn toqgħod il-majjistra. Kif jasal il-messaġġ, pulizija kien joħroġ mill-ġħassha sabiex imur ifitdex lill-majjistra ħalli jagħtiha d-dettalji ta' dawk li jirrik jedu l-ġħajnejha tagħha. Minn hemm, il-majjistra kienet issib mezz kif tasal għand il-mara. Mhux darba u tnejn li kien hemm kaži fejn il-majjistri ma laħqux waslu fil-ħin."

"Fl-ewwel stadju, l-omm kienet tkun akkumpanjata biss mill-qraba; ġeneralment mill-omm u mill-kunjata. Kienu jkunu l-qraba li jagħmlu l-preparamenti għall-ħlas, fosthom jgħallu l-mišħun, ilestu x-xugamani, jitfghu incirata, lożor ħżiena u xi fit-xugamani fuq issaqqu peress li dan kien magħmul mill-ħaxix u wara riedu jorqu fuqu, jiprovdaw dawl tal-lampa u xi tip ta' heater għas-sħana."

"Fit-tieni stadju, l-utru jirqaq u jitwessa', jiżdied l-uġiġħi u tkun

meħtieġa l-assistenza tal-majjistra. Jibda jiżdied it-tqanżiħ, it-tarbija tibda nieżla u finalment tkun waslet biex titwieledd. Wara li titwieledd it-tarbija, il-kurdun kien jinqata' b'żewġ metodi: bil-ħajt jew bl-għodda."

"Qabel is-sittinijiet, ma kinux jippermettu lill-omm li tqoġħod f'ċerti pożizzjonijiet. Mirriċerka tiegħi 71% welldu fuq daharhom jew fuq il-ġenb. Ma setgħux joqogħdu kokka jew iserrhu imma riedu bilfors jimteddu fuq issaqqu. Dan inbidel mill-1960 'l hemm fejn il-mara bdiet tingħata l-opportunità li tagħżel f'liema pozizzjoni kienet thossha l-aktar komda twellet."

"F'dan l-istadju, il-majjistra kienet taħsel idejha u tilbes l-ingwanti u l-fardal. Jekk tkun ġejja minn twelid ieħor, kienet titlob lil xi ħadd mill-familja biex jgħallu l-ġħodod li hija tpoġġi go kontenitħur tal-*stainless steel* sabiex jiġu eliminati l-mikrobi."

"Għat-tweliđ, uħud mid-djar kellhom kamra msejħha alkova li kellha wiśgħa ta' madwar 5 b'6 piedi. Kienet tkun fis-sular t'isfel jew ta' fuq, u l-art kienet tkun miksija bil-madum minħabba l-iġjene, filwaqt li t-twiegħi ma kinux jinfethu biex ma jidholx riħ. Spiss, l-alkova kienet tagħti

għal kamra oħra. Filwaqt li wħud mill-kmamar kienet ddekorati u relativament sbieħ, oħrajn kienet jkunu fl-għoli u jintlaħqu bi skalapiżha li l-mara tqila u muġugħha kien ikollha titla' biex twellet!"

"Kien hemm oħrajn li kienet jagħżlu li jwelldu fl-għorfa. Din kienet tkun l-istess kamra li jinnamraw fiha peress li kienet kemmxnejn maqtugħha mill-bqija tad-dar. Fl-għorfa, meta jasal żmien il-ħlas, kienet jressqu s-sodda mal-ġenb tal-kamra ħalli ma jkunx hemm ventilazzjoni minħabba t-tarbija."

"Dawk li kienet tqal waqt il-gwerra, mhux darba u tnejn li kellhom iwelldu f'xelter. Fix-xelters il-kbar spiss kont issib kamra apposta, bl-art miksija bil-madum u mogħnija bi ftit dawl u għamara. Din il-kamra kienet tkun 'il bogħod mill-komun sabiex in-nies la jaraw u lanqas jisimgħu. Oħrajn li jinżertaw f'xelters iż-ġħar fejn ma jkunx hemm post-ġħal din il-kamra, kien ikollhom iwelldu fuq tavla dejqa ġo xelter bla ebda kumdità ta' xejn."

"Fit-tielet stadju, wara aktar tqanžiħ, kienet toħroġ is-sekonda. Imbagħad il-majjistra kienet timmassaġġa l-utru u tara kienx hemmx bżonn xi punti. Wara, taħsel lit-tarbija u lill-omm. Eventwalment, il-majjistra kienet tinforma lill-omm dwar il-bżonnijiet u n-nutrizzjoni tat-tarbija, filwaqt li tfakkarha li kellha tastjeni missess għal mill-inqas erbgħin ġurnata."

"Jekk it-tarbija titwieleed kiesħha, kienet jgeżwruha f'xugaman u jagħmluha viċin is-shana. Majjistra qaltli li f'dan il-każ, kienet jagħmlu taħlita ta' mishun, zokkor, u żewġ qatriet rum u jpoġġuha fuq ilsien it-tarbija. Min-naħha l-oħra, jekk it-tarbija titwieleed vjola, huma kienet jgħorkuha bir-rum u jagħmlulha l-magħmudija. Jekk l-omm tibda titlef ħafna demm, kienet jsejħu lit-tabib biex jagħtiha xi injezzjonijiet u l-mara tittieħed l-ishtar."

Janice kellha x-xorti li tifli mill-qrib żewġ basktijiet ta' majjistra: wieħed tas-snин tletin u l-ieħor tas-snин erbgħin. Dan tal-aħħar kien għadu mimli bl-ġħodda u b'kolloks kien jiżen madwar 5 kilos.

"L-ġħodda li sibt kienet jinkludu: ingwanti, fard-al, *pinard* (strument biex tisma' l-qalb tat-tarbija), lubrikant, miżien, *artery forceps*, imqassijiet,

siringi, *pelvimeter* (biex tkejjel il-qadd), incirata għas-saqqu, *stethoscope*, *delivery pack*, ħajt tal-punti, u labar ta' qisien varji. Kien hemm ukoll: kontenituri tal-*stainless steel*, disinfectant, *suction tube* (biex ikunu jistgħu jbattlu l-istonku tat-tarbija), regħistri tat-twelid, pinna, levattiv (biex tnaddaf l-imsaren minn ġewwa), cinturini (kienu jinrabtu mas-sodda biex l-omm tagħmel forza magħhom waqt li tkun qed twellet), garżi u tajjar."

Barra minn hekk, f'dan il-basket, Janice sabet ukoll xi medicini, fosthom dawk ġħal kontra l-uġiġi inkluż gass imħallat mal-ossiġnu.

"Dan kien jintuża l-aktar mill-majjistra li kienet jaħdmu mal-MMDNA għax dawk ta' qabel ma kienx ikollhom dan il-gass għad-dispożizzjoni tagħhom. Fatt interessanti huwa li dan il-gass li seta' jtaff l-uġiġi lin-nisa waqt il-ħlas, għamel żmien ipprobit mill-Knisja. Infatti, waqt ir-riċerka tiegħi, xi nisa stqarru li kienet ppreferew li jibqgħu jwelldu d-dar u jgħarrbu t-tbatija li kien hemm bżonn minħabba li kienet jibżgħu li jagħmlu dnub jekk imorru l-isptar u jkunu offruti dan il-gass."

KONKLUŻJONI

Ir-riċerka ta' Janice Caruana għadha għaddejja hekk kif xi nies li jsiru jafu b'dan it-tiftix tagħha, qeqid din jersqu lejha u jgħaddulha aktar informazzjoni, inkluż ukoll għadd ta' rakkonti personali, li jkomplu jagħmlu dan it-tagħrif aktar intriganti.

Infatti, hija qed tistieden lil dawk kollha li jixtiequ jaqsmu l-esperjenzi tagħhom dwar din it-tema, biex jikkuntattjawha fuq 79091700 jew janice6ft@gmail.com

